

Příspěvek k poznání nosatčků (Brentidae: Apioninae) NPR Úhošť u Kadaně (severozápadní Čechy)

Contribution to the knowledge of pear-shaped weevils (Brentidae: Apioninae) of Úhošť national nature reserve (northwestern Bohemia)

Pavel Krásenský

Oblastní muzeum a galerie v Mostě, Čsl. armády 1360, CZ-434 01 Most,
e-mail: krasensky.p@omgm.cz, krasensky.pavel@volny.cz

Abstract: A total of 42 species of Apioninae (Coleoptera: Brentidae) from Úhošť National Nature Reserve is mentioned and shortly commented. 3 species belong to the Red List of Threatened Species of The Czech Republic: critically endangered (CR) *Omphalapion buddebergi* (Bedel, 1887), vulnerable (VU) *Oxystoma pomonae* (Fabricius, 1798) and near threatened *Diplapion detritum* (Mulsant & Rey, 1858), *Eutrichapion facetum* (Gyllenhal, 1839) and *Mesotrichapion punctirostre* (Gyllenhal, 1839).

Keywords: Brentidae, Apioninae, faunistics, NPR Úhošť, northwestern Bohemia, Czech Republic

Úvod

Brouci nadčeledi Curculionioidea, obecně nazývaní jako nosatci, jsou mezi entomology velmi oblíbenou a také celkem dobře prozkoumanou čeledí brouků. Patří mezi nejpočetnější čeledi. Z našeho území udávají BENEDIKT et al. (2010) celkem 950 druhů (bez podčeledi Scolytinae a Platypodinae). Poměrně významnou skupinou nosatcovitých brouků jsou zástupci podčeledi Apioninae (nosatčkovití), dnes řazení do čeledi Brentidae (ALONZO-ZARAZAGA et al. 2017). Názory na fylogenetickou pozici podčeledi Apioninae se však mezi specialisty různí. V doposud posledním seznamu nosatcovitých brouků České republiky a Slovenska jsou Apioninae členěny do 41 rodů v rámci čeledi Apionidae (BENEDIKT et al. 2010). Na území České republiky je do dnešní doby potvrzen výskyt 119 druhů podčeledi Apioninae, z nichž 107 žije v Čechách (BENEDIKT et al. 2010). Ve většině případů se jedná o hojně druhy vyskytující se především na rostlinách čeledi *Fabaceae*, *Asteraceae*, *Polygonaceae* a *Malvaceae*.

V rámci průzkumu fytofágních a saproxylických brouků národní přírodní rezervace Úhošť v letech 2018–2019 byli předmětem tohoto průzkumu také zástupci podčeledi Apioninae. V minulosti se na lokalitě věnoval studiu této skupiny STREJČEK (1993), který z jihozápadního úpatí vrchu uvedl výskyt 30 druhů nosatčků, mezi nimi i dva významnější taxony – *Diplapion detritum* (Mulsant & Rey, 1858) a *Eutrichapion facetum* (Gyllenhal, 1839).

Materiál a metodika

Pro sběr brouků byly použity tyto metody sběru: individuální sběr na živých rostlinách, smyk vegetace, oklep stromů a keřů a prosev pod živnými rostlinami. Sběr probíhal v obou letech průběhu celé vegetační sezóny. K výsledkům průzkumu jsem doplnil také některé údaje z předchozích let, kdy jsem lokalitu několikrát navštívil, mj. v rámci průzkumu střevlíků a drabčků (KRÁSENSKÝ 2010). Uvedené jsou i sběry některých kolegů, kteří lokalitu nebo její nejbližší okolí v minulosti navštívili a své údaje mně poskytli. Nomenklatura je použita podle ALONSO-ZARAZAGA et al. (2017). Druhy jsou v přehledu řazeny abecedně. Nálezové údaje jsou doplněny krátkými komentáři k bionomii druhu. Jejich zdrojem je především práce DIECKMANN (1977).

Faunistické údaje použité v této práci pocházejí z následujících sbírek:

cPJ	= coll. Petr Jansa
cPK	= coll. Pavel Krásenský a Oblastní muzeum a galerie v Mostě
cOD	= coll. Oldřich Odvárka
cMP	= coll. Milan Putz
cKS	= coll. Karel Schön
cBZ	= coll. Bohdan Zvarič

Fotografie živých brouků byly pořízeny digitálním fotoaparátem Canon EOS R a objektivem Canon MP-E65 1–5× macro a následně upraveny v programu Adobe Photoshop 2020.

Charakteristika sledovaného území

Národní přírodní rezervace Úhošť se nachází na okraji Doupovských hor asi 2,5 km jihozápadně od Kadaně v okrese Chomutov. Vyhlášena byla v roce 1974 a má rozlohu 345 ha. Nadmořská výška se pohybuje od 320 do 593 m. Předmětem ochrany jsou zde stepní a lesostepní společenstva na svazích tabulové hory Úhošť. Na příkrých svazích rezervace se nacházejí suťové lesy, skalní stepi a stepi, kde se vyskytuje množství zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. V severní části lokality se nacházejí starší porosty buků lesních a habrů obecných, v západní pak teplomilné doubravy s borovicí lesní. Poměrně velkou část lesních porostů rezervace tvoří javor babyka. K nejčistším rostlinným formacím národní přírodní rezervace Úhošť patří skalní stepi, travnaté stepi a lesostepi. Vyskytuje se zde několik druhů orchidejí, nejznámějším z nich je vstavač mužský (*Orchis mascula*). Lokalita je výjimečná výskytem 4 druhů kavylů – kavylu olýsalého (*Stipa glabrata*), kavylu Ivanova (*S. pennata*), kavylu vláskovitého (*S. capillata*) a kavylu Smirnovova (*S. smirnovii*). Z dalších zajímavějších druhů rostlin můžeme jmenovat například bojínku tuhou (*Phleum phleoides*), směleku štíhlý (*Koeleria macrantha*), ovsíř pýřitý (*Avenula pubescens*) nebo ostřici nízkou (*Carex humilis*).

Mezi nejvýznamnější druhy bezobratlých zde patří kriticky ohrožený stepník *Eresus sandaliatus* (Martini & Goeze, 1778), vzácný nosatčík *Omphalopion buddebergi* (Bedel, 1887) nebo velmi vzácný myrmekofilní drabčík *Myrmoecia plicata* (Erichson, 1837). Nově zde byl také potvrzen výskyt dvou druhů cikád, a to cikády chlumní (*Cicadetta montana*) a cikády *Cicadetta cantilatrix* (Igor Malenovský, pers. comm.).

Komentovaný přehled zjištěných druhů

Apion rubiginosum Grill, 1895

5.IX.2015, 1 ex., cPK. Nepříliš vzácný druh žijící na šťovíku menším (*Rumex acetosella*).

Betulapion simile simile (Kirby, 1811)

8.VII.2018, 5 ex., cPK. Hojný druh žijící monofágně na břízách (*Betula* spp.), na Úhošti však poměrně vzácný.

Catapion pubescens (Kirby, 1811)

5.VII.2002, 12 ♂♂, 15 ♀♀, cKS; 30.VI.2015, 1 ♂, cKS; 1.VI.2018, 1 ex., cPK; 4.VII.2018, 2 ex., cPK; 8.VII.2018, 1 ex., cPK; 4.VI.2019, 1 ♀, cKS; 4.VI.2019, 1 ♀, cKS. Hojný druh vyvíjející se v různých žlutě kvetoucích druzích jetelů (*Trifolium* spp.).

Catapion seniculus (Kirby, 1808)

3.V.2005, 2 ♀♀, cPK; 16.V.2005, 2 ♀♀, cPK; 5.IX.2015, 2 ex., cPK; 19.VII.2016, 4 ex., cPK; 22.IV.2018, 1 ex., cPK; 4.VII.2018, 1 ex., cPK; 8.VII.2018, 3 ex., cPK; 29.IV.2005, 1 ♂, cPK. Velmi hojný druh žijící na různých druzích jetelů (*Trifolium* spp.).

Ceratapion onopordi onopordi (W. Kirby, 1808)

5.VII.2002, 1 ♂, 1 ♀, cKS; 3.V.2005, 1 ♀, cPK; 10.VI.2005, 1 ♀, cPK; 30.VI.2015, 1 ♀, cKS; 5.IX.2015, 1 ♂, cPK; 22.VIII.2017, 1 ♀, cKS; 22.IV.2018, 2 ex., cPK; 7.V.2018, 1 ex., cPK; 15.V.2018, 2 ex., cPK; 8.VII.2018, 1 ex., cPK. Hojný druh žijící na různých *Asteraceae*, zejména na pcháči obecném (*Cirsium vulgare*) nebo bodláku nicím (*Carduus nutans*).

Ceratapion penetrans penetrans (Germar, 1817)

1.VIII.2012, 1 ex., cPK. Poměrně hojný druh teplejších poloh, kde se vyskytuje na chrpě latnaté (*Centaurea stoebe*).

Cyanapion columbinum (Germar, 1817)

5.VII.2002, 2 ♂♂, 2 ♀♀, cKS; 24.VII.2005, 2 ♀♀, cPK; 27.VI.2016, 2 ex., cPK; 7.V.2018, 3 ex., cPK; 8.VII.2018, 3 ex., cPK. Poměrně běžný druh žijící jako oligofág na různých druzích hrachorů (*Lathyrus* spp.).

Cyanapion gyllenhalii (W. Kirby, 1808)

30.VI.2015, 1 ♀, cPK; 27.VI.2016, 9 ex., cPK; 22.IV.2018, 2 ex., cPK; 22.IV.2018, 1 ♂, cKS; 27.VI.2018, 1 ex., cPK; 8.VII.2018, 1 ex., cPK; 7.IV.2019, 1 ♀, cPK; 21.IV.2019, 3 ♀♀, cPK; 4.VI.2019, 2 ♂♂, 6 ♀♀, cKS; 4.VI.2019, 3 ♂♂, cPK; 14.VI.2019, 1 ♀, cPK. Hojný druh žijící na různých druzích vikví (*Vicia* spp.).

Cyanapion platalea (Germar, 1817)

24.VII.2005, 1 ♂, cPK; 18.VII.2018, 1 ex., cPK; 15.II.2019, 1 ex., cPK. Nepříliš vzácný druh žijící na různých druzích hrachorů (*Lathyrus* spp.), zejména na hrachoru hlíznatém (*L. tuberosus*).

Cyanapion spencii (W. Kirby, 1808)

5.VII.2002, 1 ♀, cKS; 27.VI.2016, 2 ex., cPK; 30.IV.2018, 1 ex., cPK; 1.VI.2018, 3 ex., cPK; 4.VI.2019, 1 ♀, cKS; 18.VI.2019, 1 ♂, cPK. Poměrně běžný druh žijící jako oligofág na různých vikvích (*Vicia* spp.).

Diplapion detritum (Mulsant & Rey, 1858)

5.VII.2002, 1 ♂, 2 ♀♀, cKS; 6.VIII.2012, 2 ♂♂, 4 ♀♀, cMP. Vzácný druh žijící na různých rmenech (*Anthemis* spp.), na lokalitě především rmenu barvířském (*A. tinctoria*) nebo na heřmánčích (*Matricaria* spp.). V Červeném seznamu ohrožených druhů České republiky (STEJSKAL et al. 2017) je uveden v kategorii téměř ohrožený (NT).

Diplapion stolidum (Germar, 1817)

13.V.2018, 2 ex., cPK; 4.VI.2019, 1 ♂, cKS. Poměrně hojný druh, žijící monofágně na kopretinách (*Leucanthemum* sp.).

Eutrichapion ervi (W. Kirby, 1808)

29.IV.2005, 1 ♀, cPK; 16.V.2005, 1 ♂, cPK; 27.VI.2016, 1 ex., cPK. Velmi hojný oligofág zejména na vikvích (*Vicia* spp.).

Eutrichapion facetum (Gyllenhal, 1839)

29.IV.2005, 2 ♀♀, cPK; 3.V.2005, 4 ♀♀, cPK; 10.VI.2005, 1 ♀, cPK; 9.V.2005, 2 ♂♂, 2 ♀♀, cPK; 27.VI.2016, 10 ex., cPK; 22.IV.2018, 26 ex., cPK; 30.IV.2018, 11 ex., cPK; 13.V.2018, 2 ex., cPK; 5.V.2018, ex.; 8.V.2019, 1 ♂, 1 ♀, cPK; 27.V.2019, 1 ♀, cPK; 28.V.2019, 3 ♂♂, 1 ♀; 4.VI.2019, 6 ♂♂, 6 ♀♀, cKS; 4.VI.2019, 4 ♀♀, cPK. Druh, který se u nás hojně vyskytuje pouze v severozápadních Čechách, jinde je vzácný (SCHÖN 1974). Druh se vyvíjí především ve vikvi úzkolisté (*Vicia angustifolia*). V Červeném seznamu ohrožených druhů České republiky (STEJSKAL et al. 2017) je uveden v kategorii téměř ohrožený (NT).

Eutrichapion viciae (Paykull, 1800)

5.VII.2002, 3 ♂♂, 1 ♀, cKS; 9.V.2005, 1 ♂, 1 ♀, cPK; 10.VI.2005, 3 ♀♀, cPK; 27.VI.2016, 6 ex., cPK; 19.VII.2016, 2 ex., cPK; 22.IV.2018, 5 ex., cPK; 30.IV.2018, 6 ex., cPK; 15.V.2018, 1 ex., cPK; 4.VI.2019, 1 ♂, 1 ♀, cPK; 4.VI.2019, 1 ♂, 3 ♀♀, cKS. Velmi hojný druh, žijící především na vikvi ptačí (*Vicia cracca*).

Hemitrichapion pavidum (Germar, 1817)

5.VII.2002, 5 ♀♀, cKS; 30.VI.2015, 1 ♂, cKS; 24.VII.2005, 1 ♂, cPK; 1.VIII.2012, 1 ex., cPK; 16.VI.2016, 1 ex., cPK; 27.VI.2016, 12 ex., cPK; 4.VII.2018, 2 ex., cPK; 8.VII.2018, 2 ex., cPK; 4.VI.2019, 1 M, cKS. Hojný monofágní druh, vyvíjející se na čičorce pestré (*Securigera* = *Coronilla varia*). Vyskytuje se především v nižších polohách.

Holotrichapion aethiops (Herbst, 1797)

27.VI.2016, 1 ex., cPK; 14.IV.2018, 2 ex., cPK; 22.IV.2018, 2 ex., cPK; 30.IV.2018, 1 ex., cPK; 15.V.2018, 1 ex., cPK; 1.VI.2018, 2 ex., cPK; 8.VII.2018, 1 ex., cPK. Hojný druh žijící na různých druzích vikví, např. na vikvi seté (*Vicia sativa*), vikvi plotní (*V. sepium*) nebo vikvi ptačí (*V. cracca*).

Holotrichapion pullum (Gyllenhal, 1833)

7.V.2018, 4 ex., cPK. Hojný druh, žijící na tolici vojtešce (*Medicago sativa*), tolici srpovitě (*M. falcata*) nebo tolici dětelové (*M. lupulina*).

Ischnopteration loti (W. Kirby, 1808)

5.VII.2002, 1 ♂, 3 ♀♀, cKS; 3.V.2005, 1 ♀, cPK; 24.VII.2005, 1 ♂, 3 ♀♀, cPK; 7.V.2018, 2 ex., cPK; 15.V.2018, 1 ex., cPK; 4.VII.2018, 1 ex., cPK; 8.VII.2018, 2 ex., cPK; 21.IV.2019, 1 ♀, cPK; 4.VI.2019, 1 ♀, cKS. Velmi hojný druh, žijící na štírovníku růžkatém (*Lotus corniculatus*).

Ischnopterapion virens (Herbst, 1797)

9.V.2005, 1 ♀, cPK; 24.VII.2005, 1 ♂, cPK.; 7.V.2018, 1 ex., cPK; 1.VI.2018, 1 ex., cPK; 8.VII.2018, 1 ex., cPK. Hojný druh, žijící jako oligofág na různých druzích jetelů (*Trifolium* spp.).

Mesotrichapion punctirostre (Gyllenhal, 1839)

1.VII.1999, 1 ♂, cOD; 30.IV.2000, 1 ♂, cOD; 19.VI.2000, 1 ♀, cOD; 5.VII.2002, 2 ♂♂, 4 ♀♀, cKS; 1.VIII.2012, 1 ex., cPK; 30.VI.2015, 1 ex., cPK; 7.V.2018, 1 ex., cPK; 1.VI.2018, 1 ex., cPK; 4.VII.2018, 1 ex., cPK; 8.VII.2018, 6 ex., cPK. Druh, žijící téměř výhradně na kozinci sladkolistém (*Astragalus glycyphyllos*). V Červeném seznamu ohrožených druhů České republiky (STEJSKAL et al. 2017) je uveden v kategorii téměř ohrožený (NT).

Omphalapion buddebergi (Bedel, 1887)

5.VII.2002, 21 ♂♂, 21 ♀♀, cKS; 7.VII.2002, 1 ♂, cBZ; 30.VI.2014, 5 ♂♂, 3 ♀♀, cMP, 1 ♂, cPJ; 30.VI.2015, 1 ex., cPK; 16.VI.2016, 5 ex., cPK; 27.VI.2016, 16 ex., cPK; 27.VI.2016, více ex., cMP; 8.VII.2018, 3 ex., cPK. Velmi vzácný druh recentně doložený v České republice pouze z NPR Úhošť a nejbližšího okolí, kde se vyvíjí v úbořech rmenu barvířského (*Anthemis tinctoria*). Jako nový byl pro Čechy ohlášen teprve v roce 2010 (BENEDIKT et al. 2010). Na Úhošti se vyskytuje téměř výhradně v jeho jižní části na loukách s většími porosty živné rostliny. V Červeném seznamu ohrožených druhů České republiky (STEJSKAL et al. 2017) je uveden v kategorii kriticky ohrožený (CR).

Omphalapion hookerorum (W. Kirby, 1808)

5.VII.2002, 2 ♂♂, 5 ♀♀, cKS; 27.VI.2016, 7 ex., cPK; 4.VI.2019, 4 ♀♀, cKS. Hojný druh, který se vyvíjí na heřmánkovci nevonném (*Tripleurospermum inodorum*).

Oxystoma cracca (Linnaeus, 1767)

5.VII.2002, 6 FF, cKS; 16.V.2005, 3 ♀♀, cPK; 10.VI.2005, 3 ♀♀, cPK; 30.VI.2015, 1 ♀, cKS; 27.VI.2016, 2 ex., cPK; 15.IV.2018, 1 ex., cPK; 22.IV.2018, 2 ex., cPK; 30.IV.2018, 3 ex., cPK; 13.V.2018, 4 ex., cPK; 15.V.2018, 11 ex., cPK; 1.VI.2018, 3 ex., cPK; 27.VI.2018, 2 ex., cPK; 8.VII.2018, 2 ex., cPK; 7.IV.2019, 2 ex., cPK; 24.IV.2019, 11 ♂♂, 1 ♀, cPK; 8.V.2019, 5 ex., cPK; 27.V.2019, 6 ♀♀, cPK; 4.VI.2019, 2 ♂♂, 3 ♀♀, cPK; 4.VI.2019, 2 ♂♂, 9 ♀♀, cKS; 5.VI.2019, 8 ♂♂, 11 ♀♀, cPK; 14.VI.2019, 1 ex., cPK. Velmi hojný druh, vyvíjející se v luskách různých vikví (*Vicia* spp.). Sbíráno bývá jak oklepem živných rostlin, tak prosevem lesní hrabanky při patách stromů, kde se jedinci tohoto druhu často zdržují.

Oxystoma ochropus (Germar, 1818)

16.V.2005, 1 ♀, cPK; 27.VI.2018, 1 ex., cPK; 4.VI.2019, 2 ♂♂, cPK. Lokální a nepříliš hojný druh žijící na různých hrachorech (*Lathyrus* spp.) nebo vikvích (*Vicia* spp.), zejména na vikvi plotní (*V. sepium*) při okrajích polí.

Oxystoma pomonae (Fabricius, 1798)

15.IV.2018, 1 ex., cPK; 8.VII.2018, 1 ex., cPK; 7.IV.2019, 1 ex., cPK; 24.IV.2019, 6 ex., cPK; 3.V.2019, 1 ex., cPK; 27.V.2019, 3 ex., cPK; 4.VI.2019, 5 ex., cPK; 4.VI.2019, 9 ♂♂, 3 ♀♀, cKS; 30.VI.2019, 1 ex., cPK; 6.VII.2019, 2 ex., cPK. V dnešní době poměrně vzácný a lokální druh, který je nalézán především v severozápadních Čechách. Zjištěn byl na řadě lokalit na Mostecku a Chomutovsku (např. KRÁSENSKÝ 2023). Předpokládá se, že živnou rostlinou jsou různé druhy vikví (*Vicia* spp.). V NPR Úhošť bylo díky cílenému sklepávání vikvi chyceno několik exemplářů na vikvi úzkolisté (*V. angustifolia*). Druh se na lokalitě vyskytuje roztroušeně na více biotopech. V Červeném seznamu ohrožených druhů České republiky (STEJSKAL et al. 2017) je uveden v kategorii zranitelný (VU).

Perapion curtirostre (Germar, 1817)

9.V.2005, 1 ♀, cPK; 30.IV.2018, 1 ex., cPK; 4.VI.2019, 1 ♂, cKS. Hojný druh, žijící oligofágně na šťovících (*Rumex* spp.).

Perapion marchicum (Herbst, 1797)

8.VII.2018, 1 ex., cPK. Nepříliš vzácný druh, žijící jako monofág na šťovíku menším (*Rumex acetosella*).

Protapion apricans (Herbst, 1797)

5.VII.2002, 1 ♂, cKS; 30.VI.2015, 1 ♀, cKS; 22.IV.2018, 1 ex., cPK; 1.VI.2018, 4 ex., cPK; 21.IV.2019, 1 ♀, cPK; 4.VI.2019, 1 ♂, 3 ♀♀, cKS; 4.VI.2019, 1 ♂, cPK. Pravděpodobně nejhojnější zástupce rodu. Vyskytuje se na různých druzích jetelů, nejčastěji však na jeteli lučním (*Trifolium pratense*).

Protapion assimile (Kirby, 1808)

29.IV.2005, 1 ♂, 1 ♀, cPK; 9.V.2005, 1 ♀, cPK; 16.V.2005, 3 ♂♂, 2 ♀♀, cPK; 10.VI.2005, 1 ♀, cPK; 27.VII.2005, 3 ♂♂, cPK; 30.IV.2018, 2 ex., cPK; 7.V.2018, 2 ex., cPK; 1.VI.2018, 1 ex., cPK; 4.VI.2019, 1 ♂, 1 ♀, cKS. Velmi hojný druh, vyvíjející se na různých druzích jetelů, nejčastěji jeteli lučním (*Trifolium pratense*).

Protapion dissimile (Germar, 1817)

4.VII.2018, 2 ex., cPK. Hojný druh, žijící jako monofág na jeteli rolním (*Trifolium arvense*), na Úhošti je však velmi vzácný.

Protapion filirostre (Kirby, 1808)

5.VII.2002, 1 ♀, cKS; 24.VII.2005, 1 ♀, cPK; 1.VIII.2012, 1 ex., cPK; 27.VI.2016, 1 ex., cPK; 22.VIII.2017, 1 ♀, cKS; 7.V.2018, 1 ex., cPK; 8.V.2019, 1 ♀, cPK. Hojný druh, žijící v teplejších polohách např. na tolici srpovité (*Medicago falcata*) nebo tolici vojtěšce (*M. sativa*).

Protapion fulvipes (Geoffroy in Fourcroy, 1785)

9.V.2005, 1 ♂, cPK; 10.VI.2005, 1 ♀, cPK; 22.IV.2018, 1 ex., cPK; 15.V.2018, 1 ex., cPK; 1.VI.2018, 14 ex., cPK; 15.IV.2018, 3 ex., cPK; 21.IV.2019, 2 ♀♀, cPK; 27.V.2019, 1 ♂, cPK. Velmi hojný druh žijící na různých druzích jetelů, především na jeteli lučním (*Trifolium pratense*), jeteli plazivém (*T. repens*), jeteli zvrhlém (*T. hybridum*) apod.

Protapion nigrítarse (Kirby, 1808)

5.VII.2002, 3 ♂♂, 10 ♀♀, cKS; 29.IV.2005, 1 ♀, cPK; 30.VI.2015, 2 ♀♀, cKS; 27.VI.2016, 1 ex., cPK; 22.IV.2018, 2 ex., cPK; 22.IV.2018, 1 ♀, cKS; 30.IV.2018, 2 ex., cPK; 13.V.2018, 3 ex., cPK; 15.V.2018, 4 ex., cPK; 1.VI.2018, 16 ex., cPK; 4.VII.2018, 3 ex., cPK; 8.VII.2018, 3 ex., cPK; 24.IV.2019, 1 ♀, cPK; 3.V.2019, 1 ex., cPK; 4.VI.2019, 4 ♀♀, cKS; 4.VI.2019, 1 ♂, 3 ♀♀, cPK. Poměrně hojný druh, žijící na žlutě kvetoucích jetelech, např. na jeteli pochybném (*Trifolium dubium*) nebo jeteli ladním (*T. campestre*). Vyskytuje se jen v teplejších polohách.

Protapion ononidis (Gyllenhal, 1827)

4.VII.2018, 2 ex., cPK; 8.VII.2018, 2 ex., cPK. Oligofág na různých druzích jehlic (*Ononis* spp.). Vyskytuje se především v teplejších oblastech, v NPR Úhošť zjištěn vzácně.

Protapion ruficrus (Germar, 1817)

29.IV.2005, 8 ♂♂, 6 ♀♀, cPK; 3.V.2005, 1 ♂, cPK; 16.V.2005, 1 ♂, cPK; 10.VI.2005, 3 ♂♂, 2 ♀♀, cPK; 23.VII.2006, 7 ♂♂, 7 ♀♀, cKS; 27.VI.2016, 1 ex., cPK; 22.IV.2018, 1 ex., cPK; 30.IV.2018, 6 ex., cPK; 7.V.2018, 1 ex., cPK; 15.V.2018, 2 ex., cPK; 4.VII.2018, 8 ex., cPK; 4.VI.2019, 1 ♂, cKS. Hojný druh, žijící jako monofág na jeteli alpském (*Trifolium alpestre*).

Protapion trifolii (Linnaeus, 1768)

19.VII.2016, 1 ex., cPK; 1.VI.2018, 1 ex., cPK; 4.VII.2018, 1 ex., cPK; 8.VII.2018, 3 ex., cPK. Hojný druh, žijící jako oligofág na různých jetelech, zejména na jeteli lučním (*Trifolium pratense*). Častější v teplejších polohách.

Pseudoprotapion astragali (Paykull, 1800)

5.VII.2002, 8 ♂♂, 9 ♀♀, cKS; 29.IV.2005, 1 ♀, cPK; 3.V.2005, 1 ♂, 1 ♀, cPK; 16.V.2005, 1 ♂, cPK; 27.VII.2005, 1 ♂, 1 ♀, cPK; 1.VIII.2012, 7 ex., cPK; 19.VII.2016, 1 ex., cPK; 22.VIII.2017, 1 ♂, 4 ♀♀, cKS; 1.VI.2018, 3 ex., cPK; 8.VII.2018, 1 ex., cPK; 4.VI.2019, 1 ♀, cPK; 4.VI.2019, 2 ♂♂, cKS. Hojný druh, žijící jako monofág na kozinci sladkolistém (*Astragalus glycyphyllos*).

Squamapion elongatum (Germar, 1817)

8.VII.2018, 2 ex., cPK. Poměrně vzácný a lokální druh, žijící oligofágně na šalvějích, především šalvěji luční (*Salvia pratensis*) na xerothermních stanovištích. V NPR Úhošť nalezen pouze na stepní louce s letěkými porosty šalvěje luční.

Stenopterapion meliloti (W. Kirby, 1808)

3.V.2005, 1 ♂, 1 ♀, cPK; 24.VII.2005, 1 ♂, 3 ♀♀, cPK; 8.VII.2018, 3 ex., cPK; 21.IV.2019, 1 ♀, cPK. Hojný druh, žijící na komonici lékařské (*Melilotus officinalis*) a komonici bílé (*M. albus*).

Stenopterapion tenue (W. Kirby, 1808)

24.VII.2005, 1 ♂, 3 ♀♀, cPK; 27.VI.2016, 3 ex., cPK; 22.VIII.2017, 1 ♀, cKS. Velmi hojný druh, zde však poměrně vzácně. Využívá se například na tolici dětelové (*Medicago lupulina*), nebo tolici vojtěšce (*M. sativa*).

Synapion ebeninum (W. Kirby, 1808)

5.VII.2002, 1 ♂, 2 ♀♀, cKS; 3.V.2005, 1 ♂, cPK; 30.VI.2015, 1 ♂, cKS; 22.VIII.2017, 1 ♀, cKS; 8.VII.2018, 1 ex., cPK; 4.VI.2019, 1 ♀, cKS. Nepříliš hojný druh žijící na různých druzích bobovitých (*Fabaceae*). Nejčastěji na štirovnicích (*Lotus* spp.), jetelech (*Trifolium* spp.) nebo vikvích (*Vicia* spp.)

Závěr

Práce předkládá nové faunistické údaje k 42 druhům nosatčků (Brentidae: Apioninae), kteří byli zjištěni na území národní přírodní rezervace Úhošť u Kadaně. Vzhledem k rozloze území se dá však předpokládat, že výčet druhů není konečný. Celkem pět druhů je zařazeno v Červeném seznamu ohrožených druhů České republiky: *Diplapion detritum*, *Eutrichapion facetum* a *Mesotrichapion punctirostre* v kategorii téměř ohrožený, *Oxystoma pomonae* v kategorii zranitelný a *Omphalopion buddebergi* v kategorii kriticky ohrožený. Druh *O. buddebergi* je v současné době z České republiky znám pouze z NPR Úhošť, kde žije poměrně silná populace na rmenu barvířském (*Anthemis tinctoria*). *O. pomonae* patří mezi vzácné druhy, avšak nejen na Úhošti, ale i v širším okolí Mostu a Chomutova se v posledních pěti letech objevuje častěji (KRÁSENSKÝ 2023, Pavel Krásenský a Karel Schön, nepublikované údaje).

Poděkování

Děkuji Karlu Schönovi za kritické poznámky k textu a také za cenné rady při společných terénních exkurzích na předmětnou lokalitu.

Použitá literatura

- ALONZO-ZARAZAGA M. A., BARRIOS H., BOROVEC R., BOUCHARD P., CALDARA R., COLONELLI E., GÜLTEKIN L., HLAVÁČ P., KOROTYAEV B., LYAL C. H. C., MACHADO A., MEREGALLI M., PIEROTTI H., REN L., SÁNCHEZ-RUIZ M., SFORZI A., SILFVERBERG H., SKUHROVEC J., TRÝZNA M., VELÁZQUEZ DE CASTRO & YUNAKOV N. N. (2017): *Cooperative Catalogue of Palaearctic Coleoptera Curculionoidea*. – In: Monografías electrónicas S.E.A., vol. 8, Sociedad Entomológica Aragonesa S.E.A., Zaragoza, Spain. 729 pp. [On-line: <http://sea-entomologia.org/monoolec.html>]
- BENEDIKT S., BOROVEC R., FREMUTH J., KRÁTKÝ J., SCHÖN K., SKUHROVEC J. & TRÝZNA M. (2010): Komentovaný seznam nosatcovitých brouků (Coleoptera: Curculionoidea bez Scolytinae a Platypodinae) České republiky a Slovenska I. díl. Systematika, faunistika, historie výzkumu nosatcovitých brouků v České republice a na Slovensku, nástin skladby, seznam. Komentáře k Anthribidae, Rhynchitidae, Attelabidae, Nanophyidae, Brachyceridae, Dryophthoridae, Eirrhinidae a Curculionidae: Curculioninae, Bagoinae, Baridinae, Ceutorhynchinae, Conoderinae, Hyperinae. Annotated checklist of weevils (Coleoptera: Curculionoidea excepting Scolytinae and Platypodinae) of the Czech Republic and Slovakia Part 1. Systematics, faunistics, history of research on weevils in the Czech Republic and Slovakia, structure outline, checklist. Comments on Anthribidae, Rhynchitidae, Attelabidae, Nanophyidae, Brachyceridae, Dryophthoridae, Eirrhinidae and Curculionidae: Curculioninae, Bagoinae, Baridinae, Ceutorhynchinae, Conoderinae, Hyperinae. – *Klapalekiana*, Praha, 46: 1–363.
- DIECKMANN L. (1977): Beiträge zur Insektenfauna der DDR: Coleoptera – Curculionidae (Apioninae) – *Beiträge zur Entomologie*, Berlin, 27 (1): 7–143.
- KRÁSENSKÝ P. (2010): *Základní entomologický průzkum čeledí Staphylinidae a Carabidae vybraných biotopů v NPR Úhošť*. – Ms., 17 pp. [Depon in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]
- KRÁSENSKÝ P. (2020): Příspěvek k poznání fauny brouků (Coleoptera) jezeřského arboreta (severozápadní Čechy). – *Sborník Oblastního muzea v Mostě, Most, řada přírodovědná*, 40: 66–88.
- KRÁSENSKÝ P. (2023): Krátká sdělení. Nové nálezy nosatčíka *Oxystoma pomonae* (Coleoptera: Brentidae) v Ústeckém kraji (severozápadní Čechy). – *Sborník Oblastního muzea v Mostě, Most, řada přírodovědná*, 41: 196–197.
- SCHÖN K. (1974): Příspěvek k ekologii a rozšíření Apion (Pseudotríchapion) facetum GYLL. (= sundevalli BOH.) (Col., Curculionidae) v ČSSR. – *Sborník Okresního muzea v Mostě, Most, řada přírodovědná*, 1: 15–19.
- STEJSKAL R., KRÁTKÝ J. & TRNKA F. (2017): Curculionoidea (nosatci bez Anthribidae, Scolytinae a Platypodinae) – In: Hejda R., Farkač J. & Chobot K. [eds.] 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí (Red List of threatened species of the Czech Republic. Invertebrates). – *Příroda*, Praha, 36: 320–334.
- STREJČEK J. (1993): Zpráva o výsledku dlíhého průzkumu brouků čeledí Chrysomelidae (s.l.), Bruchidae, Urodonidae, Anthribidae a Curculionidae (s. l.) na lokalitě Brodce u Kadaně provedeném v květnu až srpnu 1987 (faunisticky mapované pole č. 5645a). – *Sborník Okresního muzea v Mostě, Most, řada přírodovědná*, 13–14/1991–1992: 71–81.

Obr. 1. Samička *Omphalapion buddebergi* na živné rostlině *Anthemis tinctoria*. Foto Pavel Krásenský.

Fig. 1. Female of *Omphalapion buddebergi* on the host plant *Anthemis tinctoria*. Photo by Pavel Krásenský.

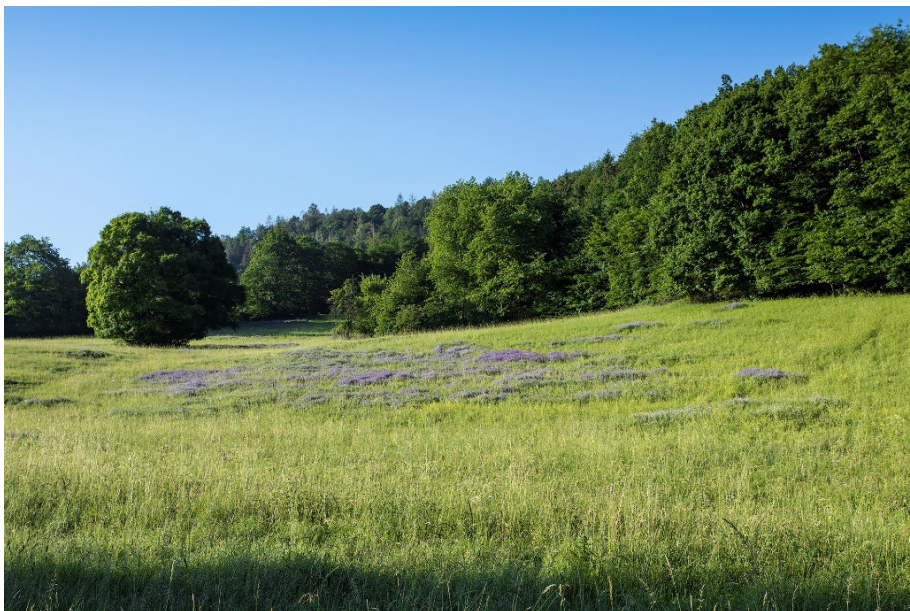

Obr. 2. Kukla *Omphalapion buddebergi* uvnitř květu *Anthemis tinctoria*. Foto Pavel Krásenský.

Fig. 2. Pupa of *Omphalapion buddebergi* inside the *Anthemis tinctoria* flower. Photo by Pavel Krásenský.

Obr. 3. Sameček *Oxystoma pomonae*. Foto Pavel Krásenský.
Fig. 3. Male of *Oxystoma pomonae*. Photo by Pavel Krásenský.

Obr. 4. Biotop druhu *Oxystoma pomonae* v severní části lokality. Foto Pavel Krásenský.
Fig. 4. Biotope of *Oxystoma pomonae* in the northern part of the locality. Photo by Pavel Krásenský.